

Den sekulære samlivsetikken som utfordring og mulighet for Misjonskirken Norge - med spesielt fokus på bibelsynsproblematikken

Innlegg på PMFs vårmøte 10. mars 2020

Lars Råmunddal

<https://ramunddal.com/>

Den sekulære samlivsetikken.....

- Samlivsetikken handler tematisk f.eks. om:
 - Ekteskapsforståelse, skilsmisse og gjengifte, samboerskap, abort, homofilt samliv, enslighet/singelliv, m.fl.
- Når samlivsetikken blir sekulær, betyr det:
 - At den henter de etiske normene (om det finnes slike...) fra menneskelig erfaring og fra den rådende kultur
 - Her ligger også konfliktområdene i forhold til utgaver av samlivsetikken som bygger på et annet normativt grunnlag
- **Den sekulære samlivsetikken – eg. et fenomen som er symptomatisk på langt større saker: 1) Kirkens forhold til en sen-modernistisk og etter-kristen tid og kultur og 2) syn på og bruk av Bibelen i den kultur og kirkelige situasjon vi befinner oss i dag.**

Mitt grunnleggende spørsmål

Hvordan utfordrer den sekulære samlivsetikken kirken generelt – og MKN spesielt - i forhold til bibelsyn og bibelanvendelse, og hvilke muligheter gir denne tematikken til fornya refleksjon rundt sterke og svake sider ved vår bibelarv og menighetsforståelse – og til (om nødvendig) å reformulere våre standpunkt/teologi i en ny tid?

Utfordring....

- Bibelsyn og bibelanvendelse
- Hvordan vi forstår og snakker om denne tematikken (forståelse, språk og begreper)
- Menighets- og medlemskapsforståelse
- Hvordan vi møter mennesker som tenker annerledes enn oss (holdninger)
- Hvordan vi tilrettelegger menighetstilhørigheten (medlemskapsordning)
- Noen ganger kan utfordringen være relativt ulik virkelighetsforståelse.....

Mulighet...

- Til å øve oss i – som de første kristne – å leve i spenningen mellom kirken og en verdslig samtidskultur som ikke er «kristeliggjort»
- Til å representer og proklamere Kristus i vår tid
- Til å bli teologisk sett tydelige i en ny tid – uten å dyrke meningsfrontene
- Til å se og prioritere mennesker – ikke bare ha fokus på det «riktig » bibelsyn, den «rette» teologi og lære, alle de viktige sakene...
- Til å utvikle gode holdninger i alle relasjoner
- Til å se kritisk på vår «arvede» forståelse av menighet og medlemskap
- Til å finne måter å etterleve våre idealer om rotfasthet og raushet på...

Spesielt fokus: Behovet for forståelsesmodeller og språk

- Spenningen mellom kirken og kulturen, jf. Bjørn Øyvind Fjeld: Kulturrelevans og menighetsutvikling, SJLT 3 (2016), <http://sjlt-journal.com/no3/kulturrelevans-og-menighetsutvikling/>
- Bibelsyn og bibelbruk i en evangelikal kontekst: A. McGrath. *A Passion for Truth. The Intellectual Coherence of Evangelicalism*. 1996. Se: <https://ramunddal.com/evangelikal-teologi-frimenighetsbevegelser/evangelikal-teologi/>
- Kirkens valg av tilnæringsmåte i forhold til samtidskulturen, jf. J.W. Carroll (2000). *Mainline to the Future. Congregations for the 21st Century*
- Hvordan kirken bør møte samtidens sannhetsrelativisme, jf. A. Barbosa da Silva og Lars Råmunddal: Sannhet, relativisme og menighetsutvikling, 2013/2019, <https://ramunddal.com/menighetsutvikling-ekklesiologi/sannhet-relativisme-og-menighetsutvikling/>

Samtidens to motsatte krefter

- Mennesker som lever i samtidskulturen påvirkes av to «till synes motsatta krafter», relativismen og absolutisme, iflg. Stenmark (2012)
- Disse to framstår som egne og selvstendige virkelighetsforståelser – som eg. har lite med hverandre å gjøre....
- Relativismen kan bli absolutt/autoritær, og absolutismen kan ev. ha innslag av relativisme/liberalisme, men vanskelig å identifisere en «mellomposisjon»
- På kirkelig mark kan vi få hjelp av Carrolls begreper til nettopp å definere denne «mellomposisjonen» som setter ord på hva vi kristent sett bør gjøre motstand mot – og hvordan en tilpasningstenkning bør se ut

Hvordan håndtere relativisme og absolutisme i kirke og menighet?

ABSOLUTISME

Motstand

?

Både
motstand og
tilpasning

RELATIVISME

Full tilpasning

Relativisme og absolutisme som press på bibelsynet

- **Min påstand: Begge disse «kreftene», både relativismen og absolutismen, presser oss i vårt bibelsyn og vår bibelanvendelse til å vurdere spørsmålet om hva bibelsk normativitet handler om for oss i dag – på en gal måte.**
- Relativismen presser oss i liberalistisk retning, noe som innebærer at det er selve den universelle bibelske sannhet som står på spill
- Absolutistismen presser oss i fundamentalistisk retning, noe som innebærer at vi blander sammen spørsmålet om bibelens sannhet med vår kunnskap om denne
- **Derfor MÅ vi finne en vei å gå – der vi verken blir liberale eller fundamentalistiske!**

Hva er relativisme?

- Relativister har ingen absolutter – verken i vitenskap, religion moral eller i andre menneskelige erfaringer
- Ulike typer: den deskriptive («a fact of life», Newbegin) og den preskriptive, dvs. den normative (ingen ting er objektivt gyldig/valid)
- All kunnskap er relativistisk (den varierer fra kultur til kultur), eller den er subjektivistisk (den varierer fra person til person)
- Kulturen og den menneskelige erfaring blir styrende i bibeltolkningen (jf. McGrath)
- Den dominerende «filosofi» i vår tid i den vestlige verden

Hva er absolutisme?

- Kjennetegn: Ikke bare sannheten som er absolutt, men også vår kunnskap om den (sk. kunnskapsfundamentalisme)
- Vitenskapelig absolutisme (scientisme) mener at vitenskapen gir svar på alle spørsmål
- Bibelfundamentalismen: 1) absolutt sannhet ++ vår kunnskap som også kan være absolutt
- Blir da logisk at 2) rasjonalisme kan bli styrende i bibeltolkningen (McGrath)
 - Rasjonalisme: det som stemmer med et sett av fornuftskriterier, er rett/sant
- Typisk tekk: 3) bibelfundamentalismen er konfronterende – spesielt mot liberal teologi

Relativismens fristelse og fare

Fristelse	Fare
Oppheve spenningen mellom kirke og kultur og forenkle virkeligheten	Åpne for «verden» og omdefinere troens og kirkens sanne natur
Bli en del av samtidskulturen ved å tilpasse/innordne seg	Gjøre kr.d. relevant i en kultur, men irrelevant i en annen, og risikere at kr.d. går ut på dato
Løse bibeltolkningsproblemet bl.a. ved å bruke eksterne normer for å tolke den	Gjøre overgrep mot bibelordets sannhet og grunnleggende nådebudskap
Ha samtidstilpassede løsninger på praksis Type: Full tilpasning (Carroll)	Løsninger som kommer i konflikt med evangeliets og kristenfellesskapets vesen

Absolutismens fristelse og fare

Fristelse	Fare
Oppheve spenningen og virkeligheten forenkles	Stenge «verden» ute og forstå menigheten som et «beskyttet» område
Se på samtidskulturen primært som en trussel	Gjøre verden «der ute» til fiende og selv være rimelig uberørt; samt overse kulturens verdifulle side
Løse bibeltolkningsproblemet – bl.a. ved å bruke eksterne normer for å tolke den	Biblisistisk bibeltolkning og bruk av rasjonalisme som tolkningsverktøy
Ha klare «bibelske» løsninger på praksis. Motstand (Carroll)	Som regel «løsninger» som ikke fanger opp kompleksiteten i problemet

Vurdering 1: Hva er «farligst»?

- Relativismen er farligst for kirken fordi:
 - den forkaster tanken på at det finnes en absolutt og universell sannhet
 - + at kunnskapen blir relativistisk (ev. subjektivistisk)
- Bibel-absolutismen holder fast på det viktigste:
 - en universell sannhet,
 - men synet på kunnskapens absolutte karakter kan skape problemer....

Vurdering 2: Hva er bibel-absolutismens problem?

- Ingen kritisk distanse mellom den bibelsk sannhet og vår forståelse/kunnskap om denne
- Ofte en negativ holdning til seriøst arbeid med å fortolke Bibelen i skiftende tider og kulturelle forhold
 - Enten vurderer man dette arbeid som unødvendig og «bibelødeleggende»
 - Eller man bejaer det som bekrefter «min» forståelse og forkaster det andre
- Kan gjøre oss blinde og/eller ufølsomme i forhold til menneskers behov og livssituasjon

Vurdering 3: Sammenfattende

- Absolutismens intensjonen om å forsvare sannheten er god, men det absolutistiske kunnskapssynet er svært problematisk
- Relativismen er sett ut fra sin intensjon om å fornektelse av universell sannhet - samt det relativistiske kunnskapssynet – er en svært dårlig «løsning» for kirken

Carrolls kombinasjonsstrategi som en hjelp

- Motstand på to fronter
 - Mot relativismens syn på sannhet (og kunnskap)
 - Mot absolutismens syn på kunnskap
- Tilpasning kan handle om
 - Å bekrefte menneskets og kulturens skapelses-teologiske verdi
 - Søke etter tilknytningspunkter (ikke identifikasjons-punkter!!) i kulturen
 - Å se mennesket – og menneskets nådebehov
 - Vilje til kritisk etterprøving av etablerte posisjoner
- Kombinasjonsstrategien – både motstand og tilpasning – er gjenkjennbar i forhold til NT

Areopagos-talen (Apg 17) som apologetisk modell

- Talen viser at den samtidsbestemte relativismen var et problem som også de første kristne måtte forholde seg til
- Talen viser at Paulus argumenterer ut fra både den allmenne og den spesielle åpenbaring
- Talen viser både åpenhet/tilpasning/dialog i forhold til folks måte å tenke på (kulturen) og motstand når det kom til evangeliets sannhet
- Innholdet i talen er konsistent med de tre måtene å tilnærme seg samtidskulturen som Carroll skisserer

Fire viktige prinsipper i Areopagos-talen

- (1) Kristen forkynnelse bør knytte an til (ikke identifisere seg med) den erfaring som man finner i ulike kulturer
- (2) Det finnes en grense for åpenhet/tilpasning/dialog
- (3) Ikke rom for kompromiss når det gjelder evangeliets sannhet
- (4) Kirken må alltid – med bakgrunn i evangeliets universelle sannhet – hevde sin rett til å forkynne evangeliet i alle kulturer

Hvordan kan en motstands- og tilpasningsstrategi se ut for MKN?

- Våge å stå for en teologi som ikke kompromisser på spørsmålet om evangeliets sannhet
- Våge å være ydmyke i forhold til tilkortkommenheten av vår forståelse/kunnskap/tolkning
- Velge å ha fokus på evangeliets nådebudskap – ikke på alle mulige saker som kan være viktige, men ikke det viktigste
- Vokte oss for å konstruere falske og unødvendige anstøt for mennesker som ønsker å tilhøre Jesus
- Vilje til å nytenke dagens medlemspraksis i lys av egen historie og bibelsk menighetsforståelse
- Vilje til å markere at menighetsfellesskapene våre er «veksthus» – ikke utstillingsvindu for kristne som «oppfyller kravene»